

Turun kaupungin lausuntopyynnön VN/6071/2021-SM mukainen lausunto

Turun kaupunki sai lausuntopyynnön hallituksen esityksestä eduskunnalle laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi. Lausuntopyyntö tuli Turun kaupungille 23.6.2021 eli vain yhtä arkipäivää ennen juhannusaattoja ja lausuntoaikaa annettiin 6.8.2021 asti eli lausuntoaikana suuri osa kaupungin henkilöstöstä oli lomalla ja siksi mahdollisuutemme valmistella tämän erittäin tärkeän asian lausuntoa tiimityönä ei onnistunut. Tämä olisi tärkeää, koska vuoden 2015 oppien mukaisesti laajamittaisella maahantulolla oli erittäin suuri vaikutus kaupungin eri toimintoihin.

Pääsääntöisesti esitys koskee laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskevaa sääntelyä ja selkeyttää valtakunnallisen ja alueellisen varautumisen koordinaatiota ja suunnittelua, jota muutettaisiin siten, että Maahanmuuttovirasto vastaisi varautumisesta kansainvälistä suojelua hakevien tai tilapäistä suojelua saavien vastaanotosta tuossa tilanteessa. Kunnan tehtäviä tämä sivuaa kovin vähän, paitsi että kuntaa ei ole enää nimetty erikseen varautumissuunnitelman laadintaan, vaikka maahanmuuton alueellista vastuuta ollaan siirtämässä kunnille.

Vanhassa laissa 12 § sanottiin:

"Sisäasiainministeriö voi määrätä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sopimaan varautumissuunnitelman laatimisesta kunnan kanssa vastaanoton järjestämiseksi laajamittaisen maahantulon yhteydessä."

Tämä tehtävä siirtyisi maahanmuuttovirastolle:

"Maahanmuuttovirasto vastaa varautumisesta kansainvälistä suojelua hakevien tai tilapäistä suojelua saavien Vastaanoton järjestämiseksi laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Maahanmuuttovirasto toteuttaa tätä varautumistehtävää ja siihen liittyvää valmiussuunnittelua sekä muita tarvittavia toimenpiteitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja 10 §:n 1 momentissa mainittujen tahojen kanssa." Tässä kunnat mainitaankin.

Toinen "iso uudistus" on Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto, joka lienee hyvä asia, että virasto katsoo ja avustaa asiaa laajemmalla mittakaavalla.

Uudistusten vaikutus kunnan tehtäviin on vähäinen. Aiemmin varautumista tehtiin ELY-keskusten kanssa, joilla toki oli parempi alueen tuntemus ja tiiviimpi yhteistyö alueen kuntien kanssa. Turun kaupunki pitää tärkeänä, että paikalliset olosuhteet otetaan huomioon ja varautumistehtävässä ja siihen liittyvän valmiussuunnitelman laadinnassa. Neuvottelut ainakin suurimpien kaupunkien kanssa ovat tärkeitä, koska kunta huolehtii kuitenkin monesta turvapaikanhakijoillekin kuuluvista palveluista esim. lasten koulunkäynnistä ja he osallistuvat moniin muihinkin palveluihin mm. vapaa-aikatoimialan palveluihin. Kunnan on voitava valmistautua palvelutarjonnassa kasvaviin tarpeisiin. Kunnat haluavat edistää tarvittaessa hyviä väestösuhteita ennalta ehkäistäkseen mahdollisia konflikteja ja sellaista vastakkainasettelua, joka liittyy vuoden 2015 kokemuksiin. Näihin liittyvissä ongelmatilanteissa oli tilapäisten majoitus- ja vastaanottokeskusten perustaminen haasteellista.

Esityksessä kiinnitetään edelleen huomiota säilöönottokapasiteettiin. Turun kaupungilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia ylläpitää vapaita kiinteistöjä, jotka sopeutuisivat laajamittaisen maahanmuuton tarpeisiin. Päinvastoin toimintojen keskittämisellä kaupunki on hakenut säästöjä tiloistaan. Mahdollinen säilöönottoyksikön perustaminen Turun kaupungin toimesta valtion rahoittamanakin voi olla vaikeaa juuri potentiaalisten tilojen puuttumisen takia.

Asian tarkastelu ja varautuminen on tärkeää, koska koronatilanteen parantuessa ja matkustamisen lisääntyessä turvaa hakevien maahanmuuttajien määrä tulee kasvamaan. Riskinä on myös tilanteen kärjistyminen Liettuan rajatapausten tapaan poliittisista syistä EU- ja muiden maiden välien kriisiytyessä. Suomella on paljon EU:n ulkorajaa.

Turun kaupungin puolesta

Mika Helva

palvelujohtaja